

О. Стовба, завідувачка відділу
Нікопольської міської ЦБС, Дніпропетровська область

РОБОТА МОЛОДІЖНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ НІКОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ЦБС ІЗ ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ МІСТА

У 2006 році на базі Центральної міської бібліотеки (ЦМБ) Нікопольської МЦБС було створено Молодіжний інформаційний центр (МІЦ). Його цілями стали: залучення молоді до читання; виконання Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004–2008 роки (Закон України від 18 листопада 2003 року № 1281-IV); використання інформаційно-ресурсного потенціалу бібліотеки для задоволення інформаційних потреб молодих громадян, зокрема в соціальній, правовій, освітній та дозвілєвій інформації. До складу МІЦ увійшли бібліотекарі абонементів для юнацтва та провідні бібліотекарі структурних підрозділів ЦМБ, завідувачі філій, що обслуговують юнацтво, бібліограф та завідувачка методичного відділу ЦБС.

Бібліотека працює за програмою «Бібліотека – центр соціальної підтримки молоді». Для інформування юних користувачів створено стенд «МІЦ – соціальна підтримка молоді», де розміщено відомості щодо пропозицій, ресурсів Центру, різноманітну корисну інформацію, зокрема контактні телефони фахівців, які допоможуть у вирішенні складних проблем.

Одним із основних напрямів діяльності МІЦ є взаємодія з владними структурами, державними установами, депутатами міської ради, громадськими та молодіжними організаціями міста, зокрема: Центром соціальних служб у справах сім'ї, дітей і молоді (далі – Центр соціальних служб), Службою у справах неповнолітніх, Радою ветеранів Великої Вітчизняної війни, Нікопольським відділенням Фонду підтримки Дніпра, Громадським комітетом екологічного захисту міста, екологічним відділом міськвиконкому, Партією зелених, а також художньо-мистецькою галереєю «НАРТ», краєзнавчим музеєм, школами міста тощо.

Одним із пріоритетів у роботі Центру було обрано національно-патріотичне виховання молоді. Так, було проведено Тижень слави «А слава незгасна, а пам'ять нетлінна» та Тижень пам'яті «Така близька далека війна», організуються книжкові виставки до

основних знаменних дат в історії нашої держави та міста. Відбулися зустрічі учнів шкіл із ветеранами Великої Вітчизняної війни: «Тих днів у пам'яті не стерти і сьогодні», «Зі сплавом мертвих і живих писалась Перемога», «Ми думаєм про вас, хто не вернувся з битви», «Низький уклін вам, славні ветерани!»; уроки пам'яті та виховні години за участю членів Нікопольського об'єднання колишніх в'язнів концтаборів; літературно-музичні години мужності, уроки-реквієми, вікторини, уроки-діалоги: «Щоб пам'ятали...», «Забвению не подлежит», «І пам'ять серця і вічний смуток» та багато інших. Як правило, до цих заходів бібліотекарями органі-

зуються книжкові виставки: «Не забувайте незабутнє!», «Відлуння війни, відлуння в серцях», «Дорога до безсмертя», «Письменники-земляки про Велику Вітчизняну» та ін.

Разом зі студентами міських ВНЗ та учнями шкіл до знаменних дат нашої держави бібліотекарі проводять інформаційні години та літературні уроки, серед яких: «Сонце соборності» – до Дня Соборності України, «Вимріяна поколіннями» – до Дня Конституції України, «Моя земля – це незалежна Україна» – до Дня незалежності України тощо. Вже стало традицією вшановувати пам'ять юнаків, які загинули під Крутами. Інформаційну годину «Юнацтво, сповнене надії» працівники МІЦ провели для учнів ЗОШ № 24. До неї було підготовлено книжкову виставку «На п'єдесталі вічності».

Значна увага у МІЦ приділяється вихованню майбутніх воїнів. На заходи, що проводяться, як правило, запрошують головного воєнкома міста, юнаків зі шкіл та профтехучилищ. Так, до Дня Збройних сил України, що відзначається 6 грудня, було підготовлено книжкову виставку «Вірю в майбутнє українського війська», котра розкрила фонди абонементів для юнацтва з цієї теми. Також було видано пам'ятку допризовника «Захисники Вітчизни», в якій йдеться про особливості військової служби і міститься список літератури цієї тематики; створено папку-досьє «Допризовник», де зібрано відповідні статті з періодичних видань. А Центром соціальних служб запропоновано буклет – «Пам'ятка призовника», в якому юнакам пояснюється, чим є для кожного громадянина військова служба, її строки, пільги та переваги для військовослужбовців строкової служби.

Під час Тижня пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні для молоді було проведено: літературну годину-реквієм: «Розп'ята душа на хресті долі», урок історичної пам'яті «Сторінками безкровної війни», підготовлено історичну довідку «У той рік зааніміли зозулі», а також влаштовано книжкову виставку «Очима болю і вустами гніву», котру супроводжувала художня композиція «Ціна йому – життя».

У Нікополі досить гострими є екологічні проблеми. Тому тема захисту навколишнього середовища знаходиться в полі зору фахівців МІЦ, які спільно з екологами намагаються виховати в молоді бережливе ставлення до природи та довкілля. Кожного року оновлюється науочна інформація з даного питання, видаються закладки, пам'ятки, проводяться масові заходи до річниці Чорнобильської трагедії, Дня довкілля, Всесвітнього дня Землі; екологічній тематиці присвячуються семінари бібліотечних працівників міста.

Одним із останніх кроків у цьому напрямі стала реалізація програми «Екологія: дзвони сьогодні» спільно з екологами та екологічними організаціями. В її рамках проведено екологічні екскурсії, мандрівки

ріднокраєм «Червона книга Нікопольщини», презентації екологічного журналу «Свята справа», екологічно-літературний калейдоскоп «Довженко і Нікопольщина» (історія Каховського водосховища), екологічний вернісаж та зустрічі з екологами «Екологічне досє краю». Великою популярністю у молоді користується книжкова виставка «Екологічний барометр: події, факти, проблеми», на якій, крім представлених книг та інформаційних буклетів, зроблено куточок природи та щоденно працює інформаційно-довідкове бюро. Серед заходів, що викликали особливий інтерес, – зустріч учнів 9 та 10 класів ЗОШ № 20 із провідним екологом міста, головою Нікопольського відділення Міжнародного фонду підтримки Дніпра В. Сандулом. Під час цього екологічного уроку-набату, що мав назву «Скривджена земля», йшлося про Каховське водосховище, історію його створення, якість води. З цікавістю учні слухали повідомлення про стан питної води в Нікополі, подивилися фільми про питну воду, які презентував В. Сандул. Наприкінці зустрічі гість розповів про екологічний журнал «Свята справа».

Із введенням у школах курсу поглибленого вивчення історії, географії, екології, літератури рідного краю у МІЦ особлива увага приділяється наданню допомоги юним користувачам у вивченні цих предметів. Як доводить практика, найбільш ефективними роблять бібліотечне краєзнавство та народознавство комплексні форми популяризації знань із одночасним використанням різних методів (ігрового, діалогового, розповідного, візуального) і співпраця з багатьма установами та організаціями, що пов'язані з краєзнавством.

Завжди викликають інтерес користувачів книжкові виставки і полиці, розташовані на юнацькому абонементі центральної бібліотеки: «Письменники Дніпропетровщини», «Мій улюблений куточок України», «Мій край – моя земля», «Нікополь – перлина козацької землі». Представлені на них книги, крім придбаних бібліотекою, було подаровано краєзнавцями П. Богушем, С. Шереметом, П. Ганжою та В. Макаровим у ході заходів з презентації тієї або іншої книги. Пропонується користувачам і рекомендаційний список літератури «Краю мій лелечий».

Бібліотекарі МІЦ разом із Центром соціальних служб провели до Міжнародного дня родини зустріч учнів 9 класів із психологом Центру В. Семеновою за темою відносин у сім'ї «Щастя бути разом». Розмова проходила в діалоговому режимі з обговоренням ситуацій та жартівливими коментарями присутніх. За темою бесіди було проведено тестування, запропоновано буклети, а бібліотекарями організовано книжкову виставку. На юнацькому абонементі протягом року діє книжкова полиця «Сходинки до сімейного щастя» та видано буклет.

Правове виховання – один із пріоритетних напрямів виховної роботи, яку проводить МІЦ, адже на захист прав молоді в нашій країні прийнято чимало законів, тому юні користувачі мають знати свої права.

Для цього вже багато років проводяться традиційні зустрічі з юристами міста, які в доступній для підлітків формі спілкуються з ними на правові теми.

Дуже змістовною була зустріч юриста В. Ажмякова з учнями 11 класів ЗОШ № 10, яка мала назву «Молодь: твої права і обов'язки». У вступному слові «Коротка історія прав людини» бібліотекар ознаямила учнів з історією права та провела огляд літератури біля «Куточка права», який було організовано до зустрічі. Школярі задавали Віталію Михайловичу запитання стосовно вищої освіти в Україні та за кордоном, кримінальної

відповідальності підлітків, про кредити на навчання і т. ін. Відповіді було отримано у формі пояснювальної бесіди на основі Цивільного та Кримінального кодексів України. А до уваги читачів юнацького абонементу запропоновано книжкові виставки: «Молодь і право: розуміти, знати, дотримуватись», «Правове навчання: проблеми сьогодення», «Як не стати жертвою злочину?», «Ми і закон» та ін.

Для вирішення проблем, які виникають у житті підростаючого покоління, та популяризації серед молоді здорового способу життя організуються зустрічі з психологами, наркологами, лікарями. Цю тему висвітлюють і книжкові виставки «Не зроби помилку» та «Здорові стандарти», що розташовані на юнацькому та дорослому абонементі, у читальному залі ЦМБ. Так, до Всесвітнього дня здоров'я фахівцями МІЦ разом із працівниками Центру було проведено зустріч-діалог «Можна жити, а можна існувати». Зі школярами спілкувалися лікарі Ю. Сушицька (підлітковий нарколог), Л. Артеменко (венеролог, завідувачка міського шкіряно-венерологічного диспансеру), І. Кушніренко (фтизіатр туберкульозного диспансеру) та психолог Центру.

Відомо, що за впливом на духовне життя людини ніщо не може зрівнятися із силою художнього слова, мистецтва. З огляду на це, багато заходів, що проводяться у МІЦ, спрямовано на виховання у молоді моральних, етичних та естетичних засад, культури, розвиток художніх здібностей. Для цього організуються книжкові виставки-вернісажі, виставки-портрети («Світ Леонардо», «В майстерні у Рафаеля»), налагоджено співпрацю з місцевою художньо-мистецькою галереєю «НАРТ». Митці міста, які відомі не тільки у нас, приходять до бібліотеки, щоб розповісти про свою творчість молоді. Так, успішно пройшла зустріч учнів 11 класів ЗОШ № 24 з місцевим художником і поетом В. Валсамакі. З великою цікавістю розглядали школярі фотографії картин Віталія Дмитровича, деякі з яких присвячено його перебуванню на Півночі. Також В. Валсамакі читав свої вірші – любовну лірику, поезії, в котрих розглядаються життєві проблеми, і т. ін. Знайомство з такою неординарною, творчою, багатогранною особистістю викликало неприхований інтерес юних читачів, які жваво ставили запитання та з великою увагою вислуховували відповіді на них.

24 травня, в День слов'янської писемності і культури, до ЦМБ традиційно запрошуються священники Спасо-Преображенського собору на години духовності, святкові зустрічі, виховні години: «Бог у душі – милосердя у вчинках», «Життя духовного основа», «Наші духовні провідники».

Одним із важливих напрямів діяльності МІЦ є робота з профорієнтації. Із сучасними професіями знайомлять книжкові виставки: «Обираючи роботу обираєш майбутнє», «Перед стартом у професію». Тут представлені видання з порадами психолога, і такі, що висвітлюють досвід фахівців, а також інформаційні буклети, посібники з профорієнтації.

Для більш якісного обслуговування користувачів у МІЦ збирається матеріал, якого недостатньо у фонді, в папки-досьє, а для тих, хто, кому важко самостійно знайти потрібну інформацію, фахівці Центру проводять бібліотечні уроки. Про роботу з каталогами та картотеками, правила бібліографічного опису й складання списків літератури до рефератів і курсових робіт розповідає бібліограф ЦБС В. Карнаух. У літній період бібліотекарі МІЦ проводять для відвідувачів ознайомчі екскурсії по бібліотеці. Для юних користувачів призначені й бібліографічні посібники різної тематики.

Популярним серед користувачів МІЦ є Інтернет-центр створений за підтримки Посольства США в Україні. До його послуг тільки в минулому році звернулися 500 користувачів. У Мережі є доступ до великої кількості різноманітних ресурсів: реферативної та бібліографічної інформації, каталогів бібліотек і видавництв, фактографічних, адресних, довідкових баз даних; є можливість дізнаватися про новини, читати повні тексти книг та періодичних видань, електронні публікації, що не мають друкованих аналогів у нашій бібліотеці, знаходити потрібні зображення, музику та ін. Приваблюють користувачів та активно допомагають освоювати комп'ютер різноманітні листівки, буклети, пам'ятки, що видаються працівниками Центру в серії «Полезный Интернет». Велику допомогу надають працівники Інтернет-центру структурним підрозділам ЦБС в їхній видавничій діяльності – випуску інформаційних довідок, бібліографічних покажчиків літератури, буклети до ювілейних дат письменників тощо.

Досвідом, набутим за час діяльності МІЦ, ми ділимося з колегами під час семінарів і практикумів, що проводяться в бібліотеці: «Бібліотека і молодий користувач: складові успіху», «Національно-патріотичне виховання – пріоритетний напрям у роботі публічної бібліотеки», «Мовознавство. Робота бібліотек по популяризації української мови і літератури», «Молодий користувач бібліотеки. Вивчення та інформаційне обслуговування», «Бібліотека в світі інформаційних технологій» тощо. До цих заходів видаються інформаційні посібники, рекомендаційні списки фахової літератури з молодіжних питань. Робота МІЦ висвітлюється на сторінках інформаційно-методичного щоквартальника «Бібліотечна орбіта Нікопольщини».

Наші провідні фахівці виступають і на семінарах обласного рівня. Так, у квітні 2010 року в Нікополі відбувся семінар керівників методичних об'єднань шкільних бібліотек, де з досвідом роботи зі шкільними бібліотеками виступила з мультимедійною презентацією заступник директора ЦБС Л. Чиндяєва.

Активна й різноманітна діяльність Молодіжного інформаційного центру Центральної бібліотеки Нікопольської МЦБС робить його привабливим і корисним для молодих громадян міста. І тут дається взнаки й сприяння депутатів міської ради – пропозиціями, конкретними справами або фінансовою допомогою. У свою чергу, фахівці Центру багато роблять для того, щоб якнайповніше задовольняти запити юних користувачів, комплектувати фонд потрібною і цікавою літературою, рекламувати Центр та його послуги.

ЯК ЖИВЕШ, СІЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКО?

*І. Цуріна, завідувачка відділу
Державного закладу
«Національна парламентська бібліотека України»*

НА ПОРЯДКУ ДЕННОМУ – СІЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКА

ПРОВЕДЕННЯ в 2007 році всеукраїнського дослідження «Сільська бібліотека на мапі України», ініційованого Міністерством культури і туризму України, значно активізувало увагу саме до вказаних закладів. Це цілком зрозуміло, зважаючи на те, що 81% публічних бібліотек країни знаходяться в сільській місцевості.

Відкриття свого часу бібліотек на селі було зумовлено розумінням їхнього значення як соціальних інституцій, що виконують освітянську місію, впливають на культурну атмосферу в громаді, формують її інтелектуальний та інформаційний потенціал. Бібліотека і сьогодні залишається на селі єдиним реально діючим, соціально орієнтованим закладом, який, по можливості, забезпечує конституційне право людини на вільний доступ до знань, культурних цінностей. Проте для того, щоб досягти повного дотримання прав кожного сільського мешканця на інформацію, задоволення його потреб та інтересів, необхідне корегування бібліотечної політики на місцях.

Варто зауважити, що ситуація стосовно цієї ланки бібліотечної системи залишається дуже складною.

Сільські бібліотеки перші відчували на собі, що таке місце самоврядування, почали інтуїтивно будувати відносини з місцевими владними структурами та громадами, без допомоги котрих, як і будь-яка публічна бібліотека, вижити не можуть. Місцева громада не тільки оцінює фахову діяльність бібліотекаря, його культурний рівень, а й добре знає цю людину. Односельчани не мають гадки про статистичні звіти, а знають, коли і скільки днів на тиждень відкрито книгозбірню і чи є вона насправді тим осередком, до якого тягнуться люди, знаходять тут для себе потрібну чи просто цікаву інформацію, можуть поспілкуватися, проявити себе, з користю провести час.

Якщо бібліотекар працював добре, якщо йому довіряють, тоді цілком логічними будуть дії на підтримку книгозбірні голови сільської ради, який, очевидно, також був її читачем. Але якщо бібліотека не була центром життя спільноти і керівник сільської ради ніколи не звертався туди, якщо він виріс без книги, живого спілкування в сільській книгозбірні, ось тоді дуже важко довести йому необхідність її існування для жителів села.